

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (D. Șuşchevici)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Anton, I. Dutca, O. Cojocaru)

Î N C H E I E R E

04 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Aliona Donos
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Gridnari Iulia,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Sîrbu Olga împotriva lui Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Centru, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Ciocana, cu privire la decăderea din drepturile părintești, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și determinarea domiciliului copiilor minori,
împotriva deciziei din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 22 noiembrie 2016, Sîrbu Olga a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului municipiul Chișinău, cu privire la decăderea din drepturile părintești, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și determinarea domiciliului copiilor minori.

În motivarea acțiunii, a indicat că, din relațiile extraconjugale dintre Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia, s-au născut copiii XXX. Prin dispoziția Direcției municipale pentru Protecția Drepturilor Copilului a Consiliului municipal Chișinău nr. 79 din 21 iulie 2015, a fost numită tutore pentru copiii XXX.

A invocat că, drepturile copiilor minori sunt lezate de comportamentul părinților lor, care sunt consumatori de băuturi alcoolice, iar la locul de trai nu se caracterizează pozitiv, mai mult, părinții minorilor nu contribuie la creșterea și întreținerea acestora și nici nu-i vizitează.

A relatat că, copiii trebuie să crească într-un mediu favorabil, în armonie și liniște, astfel, pîrîții Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia urmează a fi decăzuți din drepturile părintești, deoarece se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești și suferă de alcoolism și narcomanie, se comportă cu agresivitate față de copii, folosind un limbaj necenzurat.

La 09 martie 2017 Sîrbu Olga și-a concretizat pretențiile din acțiune, solicitând încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori în sumă de 1 000 de lei de la Sîrbu

Tudor și Gridnari Iulia pentru fiecare copil și decăderea din drepturile părintești a lui Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia față de copiii XXX.

Prin hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Sîrbu Olga (f.d. 166-170, Vol. I).

Prin decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Sîrbu Olga și s-a menținut hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f.d. 207-214, Vol. I).

Prin decizia din 20 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Sîrbu Olga, s-a casat integral decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată (f.d. 232-241, Vol. I).

Prin decizia din 18 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Olga Sîrbu, s-a casat hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, și s-a emis o hotărâre nouă, prin care s-a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de Sîrbu Olga.

S-au decăzut Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia din drepturile părintești față de copiii minori XXX.

S-a stabilit domiciliul copiilor minori XXX, cu tutorele, Sîrbu Olga.

S-a încasat de la Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia în beneficiul Olgăi Sîrbu pensia pentru întreținerea copiilor minori XXX a câte 1 000 de lei lunar pentru fiecare copil, începând cu data de 22 noiembrie 2016 și până la atingerea majoratului copiilor minori.

S-a încasat de la Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia în beneficiul statului suma de 270 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prin decizia din 22 ianuarie 2020 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Gridnari Iulia.

S-a casat decizia din 18 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău în partea ce ține de decăderea din drepturile părintești a Iuliei Gridnari față de copiii XXX, determinarea domiciliului acestora cu tutorele Sîrbu Olga și încasarea de la Gridnari Iulia în beneficiul Olgăi Sîrbu a pensiei pentru întreținerea copiilor minori în mărime de 1 000 de lei lunar pentru fiecare copil, până la atingerea majoratului copiilor minori, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Sîrbu Olga împotriva lui Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului municipiul Chișinău cu privire la decăderea din drepturilor părintești, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și determinarea domiciliului copiilor minori și s-a trimis în această parte cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Sîrbu Olga, reprezentată de avocatul Arnaut Sorina, s-a casat hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei decizii noi decizii, sub formă de hotărâre prin care.

S-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Sîrbu Olga împotriva lui Sîrbu Tudor și Gridnari Iulia, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sector Centru, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sector Rîșcani, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sector Ciocana, cu privire la decăderea din drepturile părintești, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și determinarea domiciliului copiilor minori.

S-a decăzut Gridnari Iulia din drepturile părintești față de copiii minori XXX.

S-a stabilit domiciliul copiilor minori XXX, cu tutorele, Sîrbu Olga.

S-a încasat de la Gridnari Iulia în beneficiul lui Sîrbu Olga pensia pentru întreținerea copiilor minori XXX a câte 1 000 de lei lunar pentru fiecare copil, începând cu data de 22 noiembrie 2016 și până la atingerea majoratului copiilor minori.

S-a încasat de la Gridnari Iulia în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 640 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că, decăderea din drepturile părintești este sancțiunea prin efectul căreia părintele ce își exercită drepturile sau își îndeplinește obligațiile părintești contrar intereselor copilului, își pierde aceste drepturi. Decăderea din drepturile părintești constituie o măsură ce poate fi luată numai în interesele minorului și urmărește protejarea acestor interese. La caz, materialul probator a confirmat cu certitudine că, acțiunile Iuliei Prohorciuc vin în contradicție cu interesele copiilor, manifestate prin neexercitarea drepturilor părintești, lipsa oricărei întrețineri materiale și creării unui climat favorabil dezvoltării intelectuale și spirituale ale copiilor. Caracteristica negativă, comportamentul inadecvat, manifestat prin punerea în pericol a sănătății copiilor, aflarea în evidență la Dispensarul Republican de Necrologie, consumul de băuturi alcoolice, constituie argumente suficiente pentru decăderea din drepturi părintești a Iuliei Prohorciuc.

A relatat Curtea de Apel Chișinău că, ținând cont de interesul superior al copilului consideră necesar și oportun de a o decada pe Gridnari Iulia din drepturile părintești față de copii minori XXX, fiind întrunite toate premisele pentru aceasta. Copiii XXX se află sub tutela bunicii pe linia paternă, Sîrbu Olga, iar în urma efectuării raportului de evaluare psihologică a copiilor s-a determinat oportunitatea stabilirii domiciliului acestora de a locui cu bunic, Sîrbu Olga.

Astfel, fiind instituită tutela asupra copiilor minori în folosul bunicii, Sîrbu Olga, Gridnari Iulia a fost obligată la întreținerea materială a minorilor, obligație pe care a neglijat-o contrar intereselor acestora, motiv pentru care și deoarece nu este încadrată în câmpul de muncă, s-a dispus încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori XXX în mărime de 1 000 de lei, în raport cu datele Biroului Național de Statistică.

La 26 aprilie 2023, Gridnari Iulia, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând repunerea în termen a recursului, admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, recurenta a invocat dezacordul cu soluția instanței de apel și că au fost aplicate eronat normele dreptului procedural.

A mai indicat că nu a fost citată despre data, locul și ora examinării cauzei și că nu i-a fost expediată pentru cunoștință decizia instanței de apel.

Susține că la momentul examinării cauzei nici unul din temeiurile indicate la art. 67 din Codul familiei nu a putut fi aplicat de către instanța de apel pentru a fi decăzută din drepturile părintești. În anul 2017 a fost angajată în câmpul muncii în calitate de vânzător a produselor alimentare și la locul de muncă este caracterizată pozitiv.

Relatează că este căsătorită din 17 decembrie 2020 și are doi copii minori, 2019 și 2022 anul nașterii, și obiecții din partea organelor tutelare cu privire la întreținerea acestora nu sunt.

Consideră recurenta că cauza a fost examinată în lipsa sa, iar cu decizia motivată a instanței de apel a făcut cunoștință la data de 27 februarie 2023.

Curtea Supremă de Justiție, la 24 mai 2023, a expediat în adresa participanților la proces, copia recursului declarat de Gridnari Iulia, cu înștiințarea despre posibilitatea

depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire și avizul de recepție, anexate la materialele dosarului (f.d. 214, vol. II).

La 16 iunie 2023, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Rîșcani, a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului cu menținerea în vigoare a deciziei instanței de apel din 07 iulie 2020.

La 20 iunie 2023, Olga Sîrbu, reprezentată de avocatul Roman Scripnic, a depus referință prin care a solicitat declararea recursului depus de Gridnari Iulia ca fiind inadmisibil.

La 27 iunie 2023, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Ciocana, a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului cu menținerea în vigoare a deciziei instanței de apel din 07 iulie 2020.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Gridnari Iulia a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând admisibilitatea recursului, Completul Curții Supreme de Justiție constată că recursul urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Conform prevederilor art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Din materialele dosarului rezultă că prin hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Sîrbu Olga.

Prin decizia din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Sîrbu Olga, reprezentată de avocatul Arnaut Sorina, casată hotărârea din 30 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei decizii noi prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată.

Copia deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău din 07 iulie 2020 a fost expediată în adresa participanților la proces la 05 septembrie 2020, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere (f.d. 193, vol.2).

În corespundere cu art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, care prevede că decizia integrală se întocmește în termen de 45 de zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești, Completul constată că, la 29 iulie 2020, decizia din 07 iulie 2020 a fost publicată și pe pagina web a Curții de Apel Chișinău.

Totodată, prin prisma prevederilor art. 100 alin. (1) coroborat cu art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, rezultă că comunicarea eficientă a hotărârii judecătorești poate fi efectuată prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act, inclusiv prin publicarea acesteia pe pagina web a instanței judecătorești.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Instanța de recurs punctează că, hotărârile instanțelor judecătorești, pronunțate de judecătorii și de curțile de apel, sunt transferate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor pe portalul național al instanțelor de judecată, în regim real (pct.7-8 și 17 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.658/30 din 10 octombrie 2017).

Potrivit acestor prevederi, scopul existenței portalului național al instanțelor de judecată îl constituie susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru cetățeni. Informațiile publicate pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție includ lista cauzelor fixate pentru judecare, hotărârile instanței de judecată, citațiile în fața instanței și alte informații relevante pentru justițiabili.

Sub acest aspect, Completul constată că nu există dubii cu privire la veridicitatea informației prezentate mai sus și anume că decizia din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost publicată pe portalul unic al instanțelor de judecată la data de la 29 iulie 2020.

Cu toate acestea, Gridnari Iulia, a declarat recursul împotriva deciziei din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, la 26 aprilie 2023, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă, ceea ce condiționează declararea recursului ca inadmisibil.

Aici, Completul de judecată menționează că, recurenta Gridnari Iulia, a fost citată legal pentru a se prezenta în cadrul ședințelor de judecată, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la materialele cauzei (f.d. 159, 169, vol.2). Mai mult, instanța de apel a dispus și citarea publică a Iuliei Prohorciuc, însă, aceasta din motive necunoscute, nu s-a prezentat la ședințele de judecată (f.d. 173, vol.2).

De asemenea, Completul reiterează că la data de 24 februarie 2023 Gridnari Iulia a făcut cunoștință cu materialele cauzei, fapt confirmat prin declarația acesteia, anexată la materialele cauzei (f.d.200 vol.2)

Având în vedere cele menționate supra, Completul constată că termenul de două luni de declarare a recursului a început să curgă la data de 30 iulie 2020, ziua imediat următoare datei publicării deciziei instanței de apel și a expirat la data de 30 septembrie 2020, chiar și în cazul în care recurenta a făcut cunoștință cu materialele cauzei la data de 24 februarie 2023, ultima zi de depunere a cererii de recurs a fost 25 aprilie 2023, recursul fiind depus la 26 aprilie 2023, fără o argumentare probată a depășirii termenului.

Totodată, careva probe că recurenta nu a avut acces la textul integral al deciziei nu au fost prezentate în instanța de recurs.

Exigențele cuprinse în art. 434 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului, prevăd că omiterea intervalului sus-menționat chiar și cu o singură zi nu poate constitui o excepție de la regula generală, specificând clar că este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Suplimentar la cele expuse, având în vedere probele din dosar, instanța de recurs subliniază că instanța de apel a comunicat în mod eficient decizia contestată, iar lipsa unor acțiuni concrete de a afla derularea dosarului din momentul pronunțării dispozitivului deciziei instanței de apel până la momentul depunerii cererii de recurs demonstrează că Gridnari Iulia, nu a depus suficientă diligență într-un timp rezonabil pentru a afla motivele respingerii apelului său (cauza Karakutsya versus Ucraina, 16 februarie 2017, parag. 60, 61).

În cazul din speță, recurenta a depus recursul împotriva deciziei instanței de apel cu omiterea excesivă a termenului de demarare a căii de atac în ordine de recurs, după scurgerea aproape a trei ani de zile de la pronunțarea deciziei contestate.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Prin urmare, nerespectarea termenului de depunere a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al Iuliei Gridnari, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În această ordine de idei, instanța de recurs apreciază, ca fiind declarative, argumentele invocate de Gridnari Iulia în justificarea omiterii evidente și excesive a termenului de depunere a recursului împotriva deciziei instanței de apel.

În acest context, se va reitera că, indiferent de temeiurile invocate de către părți sau participanții la proces, în cazul în care există dovada comunicării hotărârii/deciziei integrale, recursul declarat după expirarea termenului de două luni se consideră inadmisibil, ca fiind depus cu omiterea termenului prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă.

Circumstanțele constatate supra denotă că Gridnari Iulia, urma să depună diligența necesară și să se intereseze la ce etapă de examinare se află prezentul litigiu.

În acest context, Completul menționează că în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

În conformitate cu art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare. Folosirea cu bună-credință a drepturilor procedurale, prezumă că partea este obligată la interval rezonabil de timp să manifeste diligență și să respecte termenele prevăzute de lege.

Completul menționează că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania din 11 septembrie 2007), la caz contestarea la timp a actului judecătorec.

Prin urmare, cererea de recurs împotriva deciziei din 07 iulie 2020 a Curții de Apel Chișinău, depusă de Gridnari Iulia la 26 aprilie 2023, nu se încadrează în termenul de 2 luni prevăzut de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit, ceea ce constituie temei, în conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, de a considera recursul inadmisibil.

Completul de judecată reține că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, se reține și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov vs Ucraina din 3 aprilie 2008, unde se notează că deși în prezenta cauză nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

La fel, este relevantă practica Curții Europene (cauza Bacev vs. fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei; Kemp vs. Luxemburg; Diaz Ochoa vs Spania), în care a fost reiterat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

Reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus în afara termenului legal, Completul ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Gridnari Iulia.

În conformitate cu art. 433 lit. b), în vigoare la data declarării recursului, și art. 270, 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Gridnari Iulia.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Aliona Donos

Ion Malanciuc